

Työneuvoston lausunto TN 1381-01 (14/2001)

Työneuvoston lausunto vuosilomalain (272/1973) 10 §:n 3 momentin tulkinnasta. Annettu Oulun työsuojelupiirin pyynnöstä 14 päivänä joulukuuta 2001.

Lausuntopyyntö

Oulun työsuojelupiiri on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, lasketaanko työn aloittamis- ja lopettamiskuukauden työpäivät yhteen lomakorvausta laskettaessa, kun työnantaja on määrännyt työntekijän työsuhteen aikana vuosilomalle vastoin vuosilomalain säännöksiä.

Työsuojelupiiri on lausuntopyynnössään esittänyt tietoja yksittäistapauksesta, jossa työsuhde alkoi 19.4. ja päättyi samana vuonna 4.7. Tänä aikana työntekijä oli määrätty vuosilomalle neljäksi päiväksi. Työsuojelupiiri toteaa kuitenkin, että asialla on kuvattua yksittäistapausta laajempi merkitys. Työsuojelupiirin mukaan nykyään työllistetään erilaisilla työllistämistukimuodoilla. Näissä yhteyksissä on tavanomaista, että työnantaja määrää työntekijän lomalle työjakson kestäessä ja usein vuosilomalain vastaisesti lomakauden ulkopuolelle. Työsuojelupiiri on todennut, että lausuntopyynnöllä halutaan vastausta siihen, vaikuttavatko vuosilomalain vastaisesti määrätyt lomapäivät niin, ettei työsuhteen aloitus- ja lopetuskuukauden työpäiviä tarvitse yhdistää vuosilomalain 10 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla lomapäivien määrää laskettaessa.

TYÖNEUVOSTON LAUSUNTO

1. Lausuntopyynnön sisältö

Oulun työsuojelupiiri on pyytänyt työneuvostolta lausuntoa siitä, miten työsuhteen aikaiset vuosilomapäivät, jotka työnantaja on määrännyt työntekijän pidettäväksi vuosilomalain säännösten vastaisesti, vaikuttavat vuosilomalain 10 §:n 3 momentin soveltamiseen.

Lausuntopyynnössä on esitetty selostus yksittäisestä tapauksesta, mutta todettu samalla, että kysyttävällä asialla on tätä yksittäistapausta laajempaa merkitystä.

Työneuvosto voi työneuvostosta ja työsuojelun poikkeusluvista annetun lain (608/1946) ja vuosilomalain (272/1973) 2 §:n nojalla antaa lausuntoja vuosilomalain soveltamisesta ja tulkinnasta. Estettä sinänsä ei ole antaa lausuntoa yksittäistapauksessa. Lausuntopyynnössä kuvatussa yksittäistapauksessa vaikuttaa olevan erimielisyyttä tosiasioista, muun muassa työntekijän lomapäivien lukumäärästä. Työneuvosto ei näin ollen anna lausuntoa lausuntopyynnössä kuvatussa yksittäistapauksesta, vaan esittää vuosilomalain 10 §:n 3 momentin sisällön tulkinnasta yleisenä lausuntonaan seuraavan.

2. Vuosiloman ansainta ja vuosiloman antaminen

Lomakausi on vuosilomalain 4 §:n 1 momentin mukaan vuosittain 2.5.-30.9. mainitut päivät mukaan lukien. Saman lainkohdan perusteella kesäloma on yleensä annettava lomakautena työnantajan määräämänä ajankohtana. Se osa 31.3. päättyneeltä lomanmääräytymisvuodelta ansaitusta lomasta, joka ylittää 24 lomapäivää, on yleensä annettava lomakauden jälkeen talvilomana työntekijän määräämänä aikana ennen seuraavan lomakauden alkua.

Kausiluontoisessa työssä työnantaja saa vuosilomalain 4 §:n 2 momentin nojalla poiketa 1 momentissa säädetystä lomakaudesta, jos loman antaminen 1 momentin mukaisesti tuottaa vaikeuksia yrityksen toiminnalle. Näillä edellytyksillä työnantaja saa antaa loman työntekijän suostumuksesta sen kalenterivuoden kuluessa, jonka aikana lomaan oikeuttava lomanmääräytymisvuosi päättyy; osittain siis myös vielä ansaitsemattoman loman.

Vuosilomalain 4 §:n 3 momentissa on säännökset loman antamisesta työntekijän suostumuksin tämän lainkohdan 1 momentissa säädetystä poikkeavasti. Koska lausuntopyyntö koskee vuosilomalain 10 §:n 3 momentin tulkintaa, ei tässä yhteydessä ole tarpeen selvittää kuin vuosilomalain 4 §:n 3 momentin säännöstä kesäloman antamisesta.

Juuri mainitun lainkohdan mukaan kesäloma voidaan työntekijän suostumuksella antaa koko sen kalenterivuoden kuluessa, johon lomanmääräytymisvuoden päättymisen jälkeen alkava lomakausi sijoittuu ja siten esimerkiksi jo ennen lomakautta edeltävän lomanmääräytymisvuoden päättymistä, kuitenkin vasta tuon kalenterivuoden alettua. Siten esimerkiksi lomakauden 2002 loma, jonka työntekijä on ansainnut (tai ansaitsee) 1.4.2001 alkaneelta ja 31.3.2002 päättyvältä lomanmääräytymisvuodelta, voidaan hänen suostumuksellaan antaa aikaisintaan 2.1.2002 alkaen.

3. Vuosilomalain 10 §:n 3 momentin soveltaminen

Vuosilomalain 10 §:n 3 momentin mukaan ”(j)os työntekijä niinä kalenterikuukausina, joina työsuhde alkoi ja päättyi, on ollut työssä yhteensä vähintään neljänätoista päivänä tai vähintään 35 tuntia eikä siltä ajalta ole saanut lomaa tai korvausta siitä, luetaan tämä aika lomakorvausta määrättäessä täydeksi lomanmääräytymiskuukaudeksi”. Lainattua säännöstä vastaava säännös oli jo vuosien 1946 ja 1960 vuosilomalaissa.

Työneuvosto on lausunnossaan TN 832-68 katsonut, että vuoden 1960 vuosilomalaissa ollutta nykyistä vuosilomalain 10 §:n 3 momentissa vastaavaa säännöstä oli sovellettava vain laskettaessa lomakorvausta sellaiselle työntekijälle, joka työsuhteen päättyessä ei ollut saanut vielä lainkaan lomaa. Oikeuskirjallisuudessa on tulkittu vuosilomalain 10 §:n 3 momentin säännöstä samalla tavalla. Lisäksi on todettu, että säännöstä on sovellettava, jos sekä työsuhteen alkamis- että päättymiskuukausi ovat vajaita lomanmääräytymiskuukausia. Toisaalta on katsottu, että jos työntekijä on työsuhteensa aikana saanut vuosilomaa, ei työsuhteen päättyessä työsuhteen alkamis- ja päättymiskuukauden työpäiviä tule enää laskea yhteen, eikä siis maksaa näistä lomakorvausta. (Sarkko – Koskinen, Vuosilomalaki, 1989, 189 ja Moren, Vuosilomalaki, 1992, s. 119-120).

Edellä sanotun perusteella työneuvosto toteaa, että saatuaan työsuhteensa kestäessä yhdenkin kerran vuosilomaa, joka on annettu noudattaen vuosilomalain 4 §:n säännöksiä loman antamisesta ja sen ajankohdista, ei työsuhteen päättyessä enää sovelleta vuosilomalain 10 §:n 3 momentin säännöstä.